

Preventiepiramide (kort) toegelicht

Preventiepiramide (kort) toegelicht

De preventiepiramide van professor Doctor Johan Deklerck wordt veel gebruikt in scholen, jeugdzorginstellingen en bijvoorbeeld ook in jeugdgevangenissen. De piramide vormt een wetenschappelijk kader voor het voorkomen van lastig verstaanbaar gedrag, pesten, agressie of delinquentie.

De opzet van het Pedagogisch Huis is deels geïnspireerd op de piramide. Ik ben ervan overtuigd dat als je investeert in een stevige pedagogische basis voor de grootste groep leerlingen, je 'op zolder' aandacht kunt geven aan een beperkt aantal individuele leerlingen die specifieke begeleiding nodig hebben. In deze bijlage licht ik kort toe hoe en waar je de piramide terugziet in het Pedagogisch Huis – en dan toegespitst 'gedrag'.

Bovenin de piramide draait het om een probleemgerichte, curatieve aanpak (niveau 3 en 4), onderin vind je een stevige basis met acties en maatregelen voor een niet-probleemgerichte, preventieve aanpak (niveau 0, 1 en 2). Hoe hoger in de piramide, hoe specifieker en probleemgerichter je werkt.

Niveau 0

Vertretpunt (niveau 0) is de pedagogische opdracht, die grotendeels bepaald wordt door het mens- en wereldbeeld van je team, hoe jullie kijken naar ontwikkeling (inderdaad: dit heb je gelezen in het hoofdstuk over het fundament van het Pedagogisch Huis). En al ben ik hier in dit hoofdstuk verder niet op ingegaan, ook politieke keuzes, wetgeving en bijvoorbeeld het gemeentelijk jeugdhulpbeleid of subsidies voor een kansrijke ontwikkeling spelen hier natuurlijk een rol.

Niveau 1

Op niveau 1 kom je ook zaken tegen die ik behandel in het hoofdstuk over het grondwerk, zoals professionele cultuur een teamontwikkeling. Het gaat hier om wat je inzet om de sfeer en de wederzijdse betrokkenheid in de school positief te beïnvloeden. Een positief klimaat draagt ertoe bij dat je problemen makkelijker en sneller oplost en voorkomt negatieve gedragspatronen in het team en in de groepen.

Niveau 2

Op niveau 2 in de piramide draait het onder meer om de schoolbrede pedagogische aanpak die ik beschrijf in het hoofdstuk over de begane grond van het Pedagogisch Huis. Hiermee bied je een team een breed handelingsrepertoire en versterk je de draagkracht van teamleden. Heldere structuren en een goede begeleidingscyclus zijn voorwaarden, net als de andere bouwstenen die ik in de begane grond positioneer.

Niveau 3

Een breed naschools aanbod, goede samenwerking met ouders en externe partners: een probleem- en doelgerichte aanpak op verschillende vlakken hoort in de piramide op niveau 3. Ik heb een aantal maatregelen op de begane grond gehuisvest, omdat ze goed zijn voor alle leerlingen en preventief kunnen werken voor allemaal. Een aantal andere vind je als bouwstenen terug op de eerste verdieping, daar waar de leraar aan het werk is met de groep. Denk aan oog hebben voor het welbevinden en de betrokkenheid bijvoorbeeld.

Niveau 4

Dit niveau van maatregelen is in het Pedagogisch Huis ondergebracht op de zolder. Heeft de groepsbenadering onvoldoende effect op een individuele leerling en leidt dit tot ongewenst gedrag, dan zijn specifieke maatregelen nodig. Een kindspecifieke aanpak dus, of het nu gaat om gedrag dat zich naar buiten uit (externaliserend) of naar binnen (internaliserend). In veel teams gaat de aandacht snel uit naar brutaal, storend of agressief gedrag, omdat dit storend is. Natuurlijk verdient ook die leerling die stilletjes in de klas zit en zich terugtrekt (maar geen storend gedrag vertoont in de groep) alle aandacht.

Niveau 5

De curatieve maatregelen die je in de piramide in niveau 5 vindt, heb ik ondergebracht op de begane grond van het Pedagogisch Huis. Ik vind het vanzelfsprekend dat het schoolbeleid erop gericht is om vanuit de hechtingscirkel aandacht te hebben voor het 'afhechten' van situaties en ervaringen. Dit hoort bij een pedagogische aanpak: er moet aandacht zijn voor nazorg.

> *Meer weten? Lees vooral het boek De Preventiepiramide van prof. Dr. Johan Deklerck (2011).*